

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izjema nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knačjeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

PODružnice:
MARIBOR, Grajski trg št. 8 — — — CELJE, Kocenova ulica 12. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. Tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštne Cerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

DVA NOVA MINISTRA

Ker sta ministra dr. Šibenik in Preka podala ostavko, sta bila imenovana zagrebški župan dr. Stjepan Srkulj za ministra za gradbe in narodni poslanec Viktor Pogačnik za ministra za šume in rude

Beograd, 22. aprila ob 1. M. Nj. Vel. kralj je s svojim ukazom z dne 21. t. m. sprejel ostavki, ki sta ju podala na svoje položaje ministar za šume in rude dr. Stanko Šibenik in ministar za zgradbe Nikola Preka.

Z drugim ukazom sta postavljena za ministra za zgradbe dr. Stjepan Srkulj, župan v Zagrebu, za ministra za šume in rude pa Viktor Pogačnik, narodni poslanec.

Oba nova ministra sta danes popoldne položila prisego v roke predsednika ministrskega sveta in zunanjega ministra dr. Marinkovića.

Beograd, 22. aprila. Novoimenovani ministar za zgradbe g. dr. Stjepan

Srkulj je davi prisegel v Beograd in se nastanil v hotelu »Excelsior«. Novinarjem je izjavil, da je imenovan za ministra za zgradbe, za ministra za šume in rude pa narodni poslanec Viktor Pogačnik. Ob 10. popoldne je posetil ministrskega predsednika, ob 12. pa sta bila nova ministra zapriježena.

Novoimenovani ministar za zgradbe dr. Stjepan Srkulj je rojen 1869 v Varaždinu, kjer je dovršil tudi srednjo šolo. Visokošolski študij je absolvirati na Dunaju, na kar se je posvetil profesuri. Mnogo se je udeleževal tudi kot novinar, v zadnjih letih pa se je v največji meri posvetil komunalni politiki. Že l. 1917 do 1919 je bil župan v Zagrebu, pozneje več let član občinske uprave in v zadnjih štirih letih zopet župan.

litiki. Že l. 1917 do 1919 je bil župan v Zagrebu, pozneje več let član občinske uprave in v zadnjih štirih letih zopet župan.

Novi ministar za šume in rude Viktor Pogačnik je rojen l. 1874 v Gjurjevcu. Filozofske študije je absolvirati v Zagrebu in je bil nato dolga leta profesor v Zagrebu in Mostarju. Od l. 1908 je bil ravnatelj učiteljskega v Sarajevu, od l. 1919 pa poverjenik za socialno politiko deželne vlade. Leta 1927 je bil izvoljen za oblastnega poslanca v osiješki oblasti, ob priliki lanskih skupščinskih volitev pa za narodnega poslanca. Mnogo se je udeleževal na prosvetnem in nacionalnem polju.

Amerika zahteva plačilo

Kot odgovor na izjavo angleškega finančnega ministra je Amerika pozvala vse države dolžnice, naj plačajo svoje dolge

Dunaj, 22. aprila. Dopisnik Reuterjevega urada doznava, da je ameriška vlada določila 4-odstotne obresti za dolge, ki se niso plačali na osnovi Hooverjevega moratorija z dne 30. junija preteklega leta. Medzavezniški vojni dolgov, ki bi se morali izplačati v tej dobi se bodo amortizirali v desetih letih po omenjenih obrestih. Te dni je ameriška vlada vladam 14 držav, med njimi tudi Jugoslaviji, predložila zadolžnice za vsote, ki se niso plačale v času Hooverjevega moratorija. Zanimivo je, da je Amerika predložila te zadolžnice baš v času, ko je postalo vprašanje medzavezniških dolgov zelo aktualno. Izjava angleškega finančnega ministra je namreč dala povod, da zavzame v tem pogledu posebno stališče.

New York, 22. aprila. Sklep angleške vlade, da ne plača vojnih dolgov Ame-

riki, dokler Nemčija zopet ne prične plačevati reparacij, je predmet vsestranskih razprav in komentarjev. »World« pravi, da računajo v Londonu z revizijo vojnih dolgov, ker bi sicer angleška vlada postavila v svoj proračun izdatke na račun amortizacije teh dolgov in dohodke nemških reparacij. Ameriški davkoplačevalci so sicer pripravljeni na veliko žrtv in na črtanje dolgov s strani evropskih dolžnikov, vendar pa morajo imeti jamstvo, da se bodo napete razmere v Evropi omilile, da se bo Evropa razorožila in pomirila. Niti ameriški parlament in noben uradni zastopnik ameriške vlade ni dal povoda za domnevo, da se bo Amerika odpovedala svojim pravicam do vojnih dolgov.

Volilna borba v Prusiji

Za mandate v pruskem deželnem zboru se bori 19 strank — Saška vlada zahteva razpust »Reichsbannerja«

Berlin, 22. aprila. d. Volilna agitacija za pruske deželno-zborske volitve je dosegla svoj višek. Berlin je zopet preplavljen z lepaki in letaki, med katerimi zbuja posebno pozornost po svoji velikosti lepaki socialnih demokratov in narodnih socialistov, ki so si glavni nasprotniki. Povsod se vrše vsak dan številni shodi. Pruski ministrski predsednik Braun potuje osebno po deželi, da vodi volilno agitacijo, tudi drugi člani njegove vlade govorijo skoro vsak dan pred tisoč zborovalcev v pruskih mestih. Tudi nekateri državni ministri se živahno udeležujejo volilne agitacije. Ugotovitev volilnih izidov prihodnje nedelje bo precej težavna, ker bo nastopilo pri volitvah nič manj kakor 19 strank. Čeprav bodo volitve končane že ob 5. popoldne, domnevajo, da končni izid bržkone ne bo znan pred 4. uro jutraj.

Berlin, 22. aprila. d. Veliko senzacijo je zbudilo šele sedaj znano dejstvo, da je saška vlada, ki je neustrankarska uradniška vlada, že pred nekaj tedni poslala državni vladi zahtevo, naj razpusti vse organizacije, slične »preprovanim Hitlerjevimi organizacijam, predvsem »Reichsbannerju«. Zahteva je zbudila tem večje presenečenje, ker se je šele preteklo nedeljo ponesrečilo narodno - socialistično - komunistično ljudsko glasovanje proti vladi, in sicer s pomočjo socialnih demokratov. Saški socialni demokrati bodo sedaj svoje stališče proti vladi Schiecka revidirali. Razen saške so tudi vlade v Braunschweigu, Thüringenu, Meklenburg - Strelitzu in Meklenburg - Schwerinu zahtevale od državne vlade, naj prepove po vsej državi organizacije »Reichsbannerja«. Vodilni krogi v državni vladi so mnenja, da se more v »Reichsbannerju« izvršiti prostovoljna reorganizacija, ker so v njem organizatorične in politične razmere povsem drugačne, kakor pa so bile pri Hitlerjevih napadalnih organizacijah.

Berlin, 22. aprila. AA. Ukinitve narodnosocialističnih napadalnih čet ni prav nič vplivala na njihovega šefa Adolfa Hitlerja, ki še vedno javno nastopa in govori vsak dan na več shodih. Ti shodi se

pogosto vrše v mestih, ki so med seboj precej oddaljeni. Narodno - socialistični agitator je zato lahko na vseh govori, ker se poslužuje svojega lastnega letala. Pred nekaj dnevi je Hitler priredil posebno pomembno manifestacijo v Augsburgu. Občinski odbor narodne socialistične stranke, ki je imel nalogo izvesti volilno agitacijo na Bavarskem, je izjavil na tem shodu, da bi bili narodni socialisti pripravljeni stopiti 25. aprila v pogajanja s kakor drugo nacionalno stranko zaradi sestave koalicijske vlade, toda le pod pogojem, da se ukinejo vse omejitve svobode nacionalističnega pokreta. Govornik je dodal, da so narodni socialisti pripravljeni, da vzamejo tudi sami oblast v roke, če bi se izkazalo, da je tak sporazum nemogoč.

Zaradi nedeljskih volitev bo vsa policija že v soboto in tudi še v ponedeljek v strogi pripravljenosti.

Edgar Wallace zapustil ogromne dolge

London, 22. aprila. Ob priliki zapušćinske razprave za umrli angleški pisatelj Edgarjem Wallaceom so ugotovili, da je Wallace kljub svojim enormnim dohodkom zapustil ogromne dolge. Pasiva znašajo 80 milijonov funtov, aktiva pa samo 18. Wallace je splošno veljal za bogataša in je zaradi tega tako ugotovitev njegovega premoženjskega stanja izzvala ogromno senzacijo.

Grški finančni minister podal ostavko

Atene, 22. aprila. Listi potrjujejo vest, da je finančni minister Moris podal ostavko, ker je prišlo med njim in ministrskim predsednikom Venizelosom, do nesporazuma glede razpisa parlamentarnih volitev. Venizelos je Marisovo ostavko sprejel in ponudil finančni portfelj Mihalakopulosu, ki pa je ponudbo odklonil.

Jutri velika premiera!

Vihar strasti

Emil Jannings — Ana Sten
Elitni kino Matica

Minister dr. Kramer na potu okrevanja

Praga, 22. aprila. AA. Zdravstveno stanje obolelega jugoslovenskega ministra g. dr. Alberta Kramerja se je zelo izboljšalo. Zdravnika, ki zdravita obolelega ministra, kirurg in profesor univerze g. Jirasek in univerzitetni docent g. Jurčič sta izjavila, da operacija vobče ne bo potrebna. G. minister dr. Kramer se bo v kratkem vrnil na svoje mesto.

Nove telefonske zveze

Beograd, 22. aprila. AA. Prometni minister je uvedel telefonski promet med temile mesti v Jugoslaviji in Malinizom na Koroškem: Maribor, Celje, Bled, Ljubljana in Sv. Janez - Bohinjsko jezero — Malinz na Koroškem. Taksa znaša 3.40 zlatih frankov.

Iz zdravstvene službe

Beograd, 22. aprila. AA. Z odlokom ministra za socialno politiko in narodno zdravje so postavljene: za uradniškega pripravnika splošne državne bolnice v Ljubljani dr. Ivan Peršič, zdravnik v Ljubljani in dr. Božena Zajc, zdravnica v Ljubljani; za vzgojiteljico na šoli za sestre v Ljubljani gđ. Štefanija Humek, dosedanja vzgojiteljica zavoda za zdravstveno zaščito mater in dece pri ljetinskem zavodu v Ljubljani.

Petrovaradinska afera

Beograd, 22. aprila. AA. Komisija ministrstva za šume in rude, ki je bila imenovana, da podrobno prouči ocenitev gozdnega objekta Podravina d. d., ponudnega petrovaradinskega objekta, je dognala, da je to posestvo vredno 49.664.577.37 Din. Ta cenitev je za nad 12 milijonov Din nižja od cenitve po drugi komisiji. Cenitev komisije ministrstva za šume in rude bo izročena banski upravi v Novem Sadu v nadaljnjo uradovanje.

Sodna dvorana se je med razpravo porušila

Pariz, 21. aprila. V mestu Bastia na Korziki, se je danes zrušila dvorana justične palače, kjer se je ravno vršil proces. 15 oseb je bilo ubitih, več pa težko ranjenih. Med ubitimi je tudi predsednik odvetniške zbornice dr. Colombani. Obstoja bi bojazen, da je pod ruševinami še več mrtvih.

Ukinitve zlatega standarda v Čilu
New York, 21. aprila. d. Čilski kongres je po večtedenski debati pristal na predlog finančnega ministra, da se ukine zlati standard.

Sklicanje reparacijske konference

Po sporazumu med zastopniki velesil in Amerike se bo sestala dne 6. junija — Razpravljala bo tudi o vojnih dolgih

Paris, 22. aprila. »Excelsior« poroča iz Ženeve, da je bilo na sinočnem sestanku med Stimsonom, Macdonaldom, Brüningom, Grandijem in Tardieu dogovorjeno, da bo otvorjena lausanska reparacijska konferenca v četrtek dne 6. junija. Predsedništvo te konference bo ponudeno bivšemu belgijskemu ministrskemu predsedniku Theunisu. Konferenca bo zasedala v gradu Buchy, ki je v to svrhu že pripravljen. Na to konferenco polagajo v ženevskih krogih največjo važnost, ker je sedaj izven vsakega dvoma, da se bo na tej konferenci razpravljalo ne samo o reparacijah, marveč tudi o medzavezniških vojnih dolgih. Povod za to je dala opominjalna nota Zedinjenih držav evropskim

državam dolžnicam, ki pa, kakor se zdi, soglašajo v tem, da je vprašanje vojnih dolgov odvisno od nadaljnje ureditve reparacijskega problema. Dejstvo, da je tudi ameriška vlada prvič oficijelno priznala, da je Stimson pooblaščen razpravljati v Ženevi o reparacijskem problemu in o problemu vojnih dolgov, smatrajo v tukajšnjih krogih za dokaz, da se tudi Amerika kljub svojemu navidezno odklonilnemu stališču ne bo mogla izogniti razpravi o vojnih dolgih ter da bo morala pristati na novo ureditev tega problema v skladu s splošnim gospodarskim položajem Evrope in Amerike ter v skladu s plačilno zmoglostjo držav dolžnic.

Angleški trgovinski minister ne sme prisotvovati sejam spodnje zbornice

Zaradi kršitve te zastarele določbe bo minister Runciman obsojen na dva milijona funtov globe

London, 22. aprila. V tragikomičen položaj je zašel angleški trgovinski minister Runciman. Neki iznajdljivi londonski odvetnik je namreč ugotovil, da vsakokratni trgovinski minister po nekem zakonu iz leta 1707, nima pravice prisotvovati sejam spodnje zbornice, še manj pa udeležiti se glasovanja. Za vsak prestop, ki bi ga napravil s tem, da bi prisostvoval sejam ali se udeležil glasovanja, mora po tem zakonu plačati globo v višini 500 funtov. Ta zakon je bil leta 1828, sicer razveljavljen, toda ob priliki neke zakonske reforme leta 1909, vsled formalne pogreške znova

ujeljavljen, ne da bi bil kdo takrat to opazil. Omenjeni odvetnik je sedaj izračunal, da bi moral trgovinski minister Runciman plačati zaradi kršitve tega zakona že okrog 2 milijona funtov globe. Ker je v Angliji spoštovanje zakonov, pa naj si bodo še tako zastareli, tradicionalnost, bo trgovinski minister Runciman formalno res obsojen na plačilo te globe, toda istočasno bo zbornici predložen nov zakon, s katerim bo določbe, po katerih trgovinski minister ne sme prisotvovati sejam spodnje zbornice, razveljavljene in Runciman oproščen plačila globe.

Nemci se branijo stvarne razorožitve

Dočim nastopajo v Ženevi za popolno razorožitev, nočejo nič slišati tam, kjer so sami prizadeti

Berlin, 22. aprila. AA. Wolffov urad poroča: Glede na francoski predlog o internacionalizaciji civilnega letalstva pravi »Germania«, da bi ravno država, ki ima najmočnejšo vojaško letalstvo na svetu in ki je v zraku močnejša od Anglije in Italije skupaj, tako v kakovostnem kakor v kvantitetnem pogledu, hotela, da ji verjamemo, da se res upravičeno boji nemškega civilnega letalstva. Toda skupno število porabljenih civilnih letal v Nemčiji znaša komaj 800, medtem ko je uporabljivih franco-

skih civilnih letal skoraj 3000. Nemčija, nadaljuje list, ne sme pristati na nika-koli diskusijo o civilnem letalstvu vse dotlej, dokler bo samo eno vojaško letalo ogrožalo varnost obzorja. Pa celo tedaj, kadar ne bi bilo niti vojaškega letalstva, naglaš »Germania«, bi Nemčija imela pravico zahtevati, da se razpravi o vseh drugih prometnih sredstvih, kakor so trgovska mornarica, železnica itd., pred mednarodnim forumom.

Proračun italijanske vojne mornarice

Nad poldrugo milijardo bo izdala Italija samo za oboroževanje na morju

Rim, 22. aprila. AA. Parlamentu je bilo predloženo poročilo o proračunu ministrstva za vojno in mornarico. Po tem proračunu so za proračunsko leto 1932/33 predvideni izdatki v znesku 1.574.923.277 lir.

Prvi del tega poročila se nanaša na objektivno proučitev razorožitve. Posebna pažnja je posvečena političnim in tehničnim opombam glede francoskega in italijanskega stališča v tem vprašanju pred in po neuspelem rimskem paktu.

Poročilo nato opozarja na Mussolinijeve besede, da razorožitvenega vprašanja ni mogoče rešiti brez žrtve na račun nacionalnega egoizma. Zatem ugotavlja, da izdatki za oborožitev silno obremenjujejo

proračune vseh držav. Proračunski odbor, ki je poročilo sestavil, se je takisto pečal z vprašanjem brezposelnosti, ki bi nastala v primeru pomorskega premirja. Odbor je mnenja, naj bi minister za vojno in mornarico v soglasju z ministri za vojsko, za letalstvo in za korporacije sestavil program za narodno industrijo, tako da bi bila ta industrija zaposlena vsaj za trajanja pomorskega premirja in pogodb, ki omejujejo pomorske gradnje. Ta prehodna dela naj bi bila namenjena izpolnitvi sedanjih flotilje. Poročilo ugotavlja naposled, da je italijanska vojna mornarica nameravala v dobi 1922—1932 zgraditi 166 la-dij s skupno tonažo 265.467 ton.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 2286.92—2298.28, Berlin 1338.37—1349.17, Bruselj 791.20 do 795.14, Curih 1097.35—1102.85, London 211.96—213.55, New York ček 5626.63 do 5654.89, Pariz 222.78—223.90, Praga 167.22 do 168.08, Trst 290.05—292.46.

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9., Pariz 20.29, London 19.34, New York 514 in tri četrt, Bruselj 72.10, Milan 26.45, Madrid 40.20, Amsterdam 208.40, Berlin 122.15, Sofija 3.73, Praga 15.34, Varšava 57.65.

Čitajte tedensko revijo
»ŽIVLJENJE IN SVET«

Domači pomenki o težkih časih

Kakšen je zdaj položaj našega kmeta — Ali so res vsi krivi stroji?

5. Torej pravična izmenjava dobrin naj bi pregnala temne oblake, ki nam zastirajo bodočnost. Kje pa se godi taka krivica? — bo vprašal ta ali oni. Kakšno naj bi bilo temno za pravično izmenjavo dobrin? bo vprašal drugi? Tem v trezen preudarek za beležim iz vsakdanjega življenja to-le črto:

Poklukar ima čedno kmetijo. Priškolno kakor drugi, ima tudi on v hlevu tučat re-pov živine, okrog doma pa razmetane nje-ve, travnike in gozdove. — Ta je pač ka-kor kralj v svoji kraljevini, mu včasih s prikritim zavidenjem ponagaja izletnik iz mesta, ki se tu pa tam oglašajo tudi pri Po-klukarjevih, da se pokrepla s kristalno čisto hladno vodo, kislim mlekom, kozar-cem mošta, sadjem itd. Z željenim jim go-spodnjim prav rada postreže — oče jim pa ob takih prilikah za natečaj prav rad ne-toči iz svojega rezervarja čašo pravcate žive vode n. pr.:

»Tudi meni je všeč, zlasti tako-le ob nedeljskih popoldnevih toda, ne smete mi-sliti, da tudi če teden tako pregrešno po-stopam okrog oglov in kradem božji čas. Če bi vas skrice postavil na moje mesto pa bi mislili, da ste postali — kralj, — o kaj še — še daleč ne — temveč da ste postali nižji od psa! Pes vsaj redno dobi za svoje življenje potrebno porcijo: jaz pa je le pre-mnogokrat ne, pa magari da jo bolj zaslužim kakor marsikdo drugi. Kaj mi torej koristi kraljestvo, ki je zame in vso moju družino le umetno spleten bič.

— Saj ni tako hudo, — mu je skušal včasih kdo ugovarjati. — Gibati se pod božjim solncem je vendar nebeško lepo in zdravo, a drugače imate vsega, kar si po-želite. Le kar vam ostane, šele te ostanke nam prodajate za drag denar, denar pa gra-bite na kupe, ko ga niti ne rabite — jaz moram pa vsako trsko lesa, slednjo drob-tno kruha in vsako kapljico mleka drago plačati.

Taki ugovori so vplivali na Poklukarja kakor veter na požar. Zato nadaljuje: »No da, tega mi vi ne trobite prvi, rečem pa: dokler bo svet komandiral tako-le mo-drost — gorje svetu. No pa me poslušajte. Morda se vas bo kaj več prišlo — drugih se je doslej salamensko mela« se razkora-či Poklukar pred mešanom-inteligentom, ki pa se mu le pomilovalno posmehuje misleč: kaj bi reval kmetavzarska še hotela nekaj učiti.

Poklukar se za vse to prav nič ne zme-mi, pač pa hiti v eni sapi: »Vi, ki mislite, da nekaj znate in mnogo veste, vi bi še naj-bolj uganili, če rečete, da niti ne veste, kaj se pravi živeti z delom lastnih rok in glave. Znate res na pamet nekaj onega, kar so vam drugi s silo vtepli v glavo. Saj tudi jaz vem, da je 2X štiri — in prav zato vam nič več ne verjamem. No, le po-mislite: oni dan nam je neki takle učen gospod v predavanju dokazoval, da je tre-ba dati vsaki živini na dan po poldrug kg tropin, 1 kg otrobov, 8 kg pese, 4 kg sena in prav toliko slame. Jaz sem pa začel rač-unati in sem izračunal, da moram potem dati samo za tropine in otrobe več, nego mi žival na dan donese, vse drugo bo pa proč vrženo. Kje pa je delo? Če bi magari seno padlo z neba v sveti in stela po vrhu sa-ma letela v stelniki, moram vsak dan za vsako žival narediti — enkrat sem nalašč štel — 1300 korakov in ji pri tem še zno-siti okrog 125 kg (krme, stela in vode). Ko pa mi je pred tednom žena rodila in sem moral po zdravniku, mi je pa računal Din 1000.— (torej celo kravo), pa čeprav se je zamudil samo tri ure — a sem ga še peljal sem in tja! Pa pravite, da vam pro-dajamo samo tisto, kar nam ostane. Baš nasprotno — vse prodamo, kar nam kaj vrže, pa še ne moremo iz dolgov. Rad bi pokrili stredo na skednju, če ne mi bo vse segnilo, plug je proč, lemeže pa drgnem kar stare, ki sem jih prej zavrgel, konje imam kar boste, kakor smo čez teden bosi kmetje sami, a orodje je vse obrabljeno, da ne vem, kako bomo delali z njim — de-narja za vse to pa ne spravim skupaj, pa čeprav že pri soli »šparamo«, pri skladanju pa smo nehali — ker pijemo ječmenovo ka-vo kar grenko...

Vidite, dragi čitatelji, tako je danes pristno kmečko življenje in tako nekako postaja tudi življenje brezposelnega prole-tariata. In vendar je na svetu vsega do-voli, i dela i jela, — denar pa bi itak mo-ral ostati edino za pravično izmenjavo obo-je. Denar v gospodarstvu bi moral igrati samo vlogo krvi v telesu in prav ničesar drugega. Kje pa je testi danes?

Trdno sem nverjen, da bom prav tako v živo zadel kakor naš Poklukar, če rečem, da svetovni računarji tudi z denarjem ne znajo objektivno računati!

Ni namreč krivda v tem, da je preveč in prepolnih strojev, pač pa ti stroji niso dovolj usmerjeni za produkcijo onih dobrin, ki so nam neobhodno in najnujnej-še potrebni: ni kriv dvojni zaslužek — bla-gor mu, ki more res dovršeno opravljati dve službi. Čim več bo dvignil — tem več bomo imeli od njega, dela pa je vse polno, ki kar kliče krepkih in pridnih rok. Ni nam treba carin zniževati, ker jih sploh ne ra-bimo — zdrava konkurenca naj pokaže, kaj je življenja sposobno, bolehalost in betež-nost v gospodarstvu posameznika kakor države pa je itak samo vsemu v breme. Do-voji je denarja, le naša je krivda, da ga nismo pogнали po žilah vsega gospodarske-ga telesa, temveč smo z umetnim draže-njem na enem koncu povzročili ostuden tvor,

ki preti propadati in zastupiti vse te! V. J.

6. Dvig kapitalističnega sistema v Ameriki, prodiranje njene industrije v Afriko, Južno Ameriko (na škodo Anglije, Francije in Nem-čije), potem na evropska tržišča je pridonelo precejšen (glaven) del k svetovni gos-podarski krizi. Ako se sedaj vprašamo, odkod ta uspeh Amerike, nam postane sledeče po-polnoma jasno: Amerika je morala obdržati svoja stara tržišča in najti nova; to pa radi svoje ogromne industrijske produkcije (nič manj agrarne), ki je kot razumljiv faktor sledila njeni intenzivirani racionalizaciji. Tako si tudi lahko razlagamo, kako je sploh mogoče, da ima ta bogata zemlja 8 milio-nov brezposelnih (lansko leto okoli 5 milio-nov).

Nedvomno, racionalizacija zahteva svoje žrtve. Toda, ali so te armade 20 milijonov brezposelnih res krivi stroji (kot povod in

orodje racionalizacije)? Res? (Četudi le po-oredno, radi hiperprodukcije). Ali res me-čejo stroji ljudi na cesto? — Pravim — ne, In vendar se zdi, da je tako (gledano z ožkega stališča). Toda, dovolite! — Nedvom-no, 300 ljudi je postalo tvornici X nepotrebnih, odkar si je nabavila stroje. Torej je te ljudi vrnil na cesto stroj? — Da!

Toda, vprašati se moramo, zakaj vidimo v tem zlo? Odgovor je kaj enostaven: ker ti ljudje sedaj ne dobe dela, oziroma zelo tež-ko, po dolgem času event. delo ki ne odgo-varja njihovemu strokovnemu znanju. To se pravi, da v tem ne bi bilo zlo, če bi ti ljudje dobili takoj zaposlitve. In obratno, ker je ne dobe, dela stroji (sistem) zlo.

Vzemimo praktičen primer. Delavec je postal recimo tvornici X nepotreben (nera-cionalen), dobi pa takoj delo pri obratu Y. Kaj je torej v tem primeru povzročila racio-nalizacija (uvredba strojev), če vzamemo to kot povod njegove odslovitve? — Stroj je povzročil zamenjavo nameščenja.

Ako bi torej obstajala organizacija dela, bi racionalizacija (stroji) ne imela za po-sledico brezposelnosti, temveč prislino me-njanje zaposlitve. To pa ne bi delalo takih preglavic, ker se gre tu za zaščito nekalifi-ciranega delavstva. Kajti nikoli prej ni in-dustrija zaposlovala toliko strokovnih moči kakor danes. O organizaciji dela pa prav rad drugič.

Boris Kranjc.

Besedo imajo naši čitatelji

Iz Kozarij pa še odkod

Da bo razprava o pravilni izreki kra-jevnih imen popolna, moramo vzeti v pre-tres še napačno izgovarjanje zlasti neka-terih množinskih imen, kakor Kozarij, ki so moškega spola in se mora zato pisati iz Kozarijev, ne pa iz Kozarij, ter v Ko-zarijih, ne v Kozarijah. Pa Radomlje? To ti je šele kritično ime! Marsikdo misli, ker se končuje na e, da je gotovo eno onih pridevniških oblik, pa ga zato se-veda hitro natakne na grablje. Pa se tem-eljito moti, ker to ime je pravi »brezo-vece«, pa se mora zato pisati v Radomlju, ne v Radomljah. In imamo še več takih zapeljivcev. Pa preidimo sedaj k Vrhem in Lazim, ki so ženskega spola, pa nam tudi povzročajo razne sitnosti. Tako se pravih na Vrheh, na Lazih ali v Lazih (kakor že to zahteva tega kraja): potem pravimo iz Vrhov, iz Lazov, ne iz Laz ali na Lazah, kakor nekateri mislijo: saj se ne sklanja po zgledu žaba! Ta domne-va je čisto napačna in jo je pripisati, po mojem mnenju, le golemu naključju, ker se te Laze, o katerih je tu govor, naha-jajo prav v savskem grabnu, kamor se je zaradi železnice in industrije od Zaloga pa do Trbovljega priselilo toliko sveta iz vseh vetrov, in so edino ti ljudje nam po-kvečili imena v teh krajih. Zakaj kmetje, ki so tako rekoč naše patrijske rodline na deželi, izgovarjajo vsa imena tako, ka-kor se morajo izgovarjati, ker ima ta iz-reka svoje korenine prav v prvotnem po-imenovanju krajev, ki so, po razlagi g. Žunkoviča, že kdove koliko stara, in se podedujejo od rodu do rodu že kar me-hanično. Vse to je našim kmetom že tako rekoč v krvi. Le novi duh časa, ta indu-strijski duh, ki kuži vse naše oči in ta bliskoviti tempo današnjega prometa je vrnil našega človeka iz tečajev, da se je njegov duh obrnil v centrifugalno smer ter zavoljo tega kljubuje vsaki pametni besedi dokler more, ker obrat v centri-petalno smer ni tako lahek. Dolžnost vsa-kega rodoljuba pa je, da dela po svojih močeh, da se naši izgubljeni povrnejo iz sredobežnosti v sredetežnost.

Moramo si vzeti za vzgled stare Grke, ki so zelo pazili tudi na pravilen naglas, ne samo na sklanje. Ni lepšega na svetu, kakor če se more narod ponašati z dovr-šenostjo in lepoto svojega jezika, zato moramo gledati, da ga vedno pilimo in brusimo ter tako očistimo vse nesnage. Ena najočistnejših napak je pa ravna na-pačna izgovarjavanja imen, pa vseh, ne samo krajevnih. Zato mislim, da bi bilo vendar-le dobro, če bi začeli naši javni uradi vsaj za pomembnejše kraje rabiti pravil-no izreke, kajti časniki gotovo ne bodo tega sami od sebe prvi začeli, ker oni pri-občujemo članke tako, vsaj po večini, ka-kor jih sprejemajo od uradov oziroma strank.

Tu pa vidimo, da vsi uradi, od banske uprave pa do najmanjšega uradička, bi skoraj rekel, kar tekmujejo med seboj, kdo bo kaj bolj napak zapisal kako kra-jevno ime. In vendar je to, tako bi dejal, neodpušljiva pogreška, ker vedoma ne-kaj zanikujemo brez vsake potrebe. Sva-ri, ki so jasne kot beli dan, ni treba sti-ka-vati, ker to nima nobenega haska, da, niti smisla, ker je popolnoma jasno, da je to nam le v kvar, ker s tem škodujemo tudi svojemu ugledu. In če bomo s tem nadaljevali, bomo na ta način spredili še naše nepokvarjeno kmečko ljudstvo, ker bo to luliko, ki jo dan za dnem sejejo med njega časniki in razni uradni dopisi, sčasoma vzelo za čisto pšenico — in tako bo narod izgubljen, ker potem ne bo več poznal nobenega kraja po izvoru in po-menu. Vsa imena bodo postala brezlična in dolgočasna kakor razna svetniška ime-na, od katerih nimamo nobenega užika, ker igrajo v naši krajevni nomenklaturi zgolj vlogo statistik. In teh zopernih imen imamo sedaj na prebitek; naša lepa sta-rodavna slovenska imena, ki so pričala po svojem izvoru in pomenu o visoki stopnji razvitosti našega jezika in o naši stari kulturi, so se pa morala umakniti, ko so prihajali Bavarci iztrebljati s kri-

žem in mečem v roki vero naših prade-dov. Ostanek teh imen, ki nam jih niso mogli požreti razni vsiljeni svetniki — pa ravno zdaj hlataje pokončujemo sami!

No, kljub temu, ali bolje ravno zavol-jo tega žalostnega pojavi bi si dovolil naše merodajne kroge še enkrat opozoriti na moj prvi članek v »Slov. Narod«, kjer sem predlagal, da naj se skuša zbrati vse gradivo, kar se tiče izreke naselij itd., nakar naj bi se izdalo potem to delo v pri-ročni knjigi. Tako bi se namen najbo-lje dosegel, kajti kar se more nabrati le z izleti iz kraja v kraj, je bore malo, pa še to koristi kvečjemu le dotičnikom, dru-gi pa nimajo od tega ničesar, ker ni ni-kjer napisano. Mislim, da bi taka knjiga radi svoje koristnosti odtelala ves trud in vse stroške.

H koncu pa še malo odgovora g. V. G. na članek »Še o rabi krajevnih imen«, ki ga je prinesel »Slov. Narod« 3. marca. G. V. G. gotovo misli, da sem postal kar ves vrtoglav, ko sem ga prebral. Pa ta njegov »anatemna sit«, ki ga je nad me-jem izrekel, pada z vsoto ostroštrjo in te-žonanjega nazaj. G. V. G. se temeljito mo-ti, če misli, da sem jaz tako zapisal iz ne-vednosti. Da imam težave s predlogi »v«, »iz« in »a«, »e« ali »s«. Kolika zmoti! Da ne vem, kdaj pisati »na« pravi. Ali mar prav pišejo tisti, ki pišejo dosledno: v Raketu, in Rak, v Vinici in tako na-prej? Pa da ne vem, kdaj je treba pisati »iz«, »e« ali »s«? Jaz da ne vem tega? In kedo naj to bolje ve od mene, ko sem vendar od tam doma, kjer se pri vseh krajih izgovarja samo »iz«, nikoli pa ne »e« ali »s«. Ko sem zapisal »s«, sem prav dobro vedel, da je napak, pa sem nalašč tako zapisal, da sem bil kolikor toliko v skladu z drugimi pisci, ki tudi večkrat ta-ko pišejo. Samo zato. Nisem hotel prineti v malin čiste pšenice samo iz obzira do njih. Od sedaj naprej bom pa vedno pisal le »iz«, ker le tako pravijo v mojem rojst-nem kraju, ki se, kar se pravilne izreke tiče, ne ustrajajo nobenega Laščana, da drugih niti ne primerjam. Kaj pa g. V. G.? Ali misli morda, da on ni nič pomazal slovnice, ki je lopnol po meni? Da mu po-kažem. Že naslov sam, ki si ga je izpo-sodil iz mojega drugega članka, je po-grešen, ker moj članek obravnava le skla-nje krajevnih imen, ne pa katerih koli predlogov ali slovnice vobče. G. V. G. se je pa »izpodtaknil« prav ob predlogih. In to je že druga njegova napaka. Da ne bi vedel, če je kaj na mizi, da se vzame z mize. O, to tudi tam, kjer sem jaz doma, prav dobro razločujemo. Pravim: sem po-bral trske s peči, mati so pa vzeli kruh iz peči. Tako je. Jaz vse to prav dobro vem. Da pa g. V. G. le ne bo še misli, da me je nadkrilil s svojim modrovanjem, ga opozorim zdaj na tretjo napako, in si-cer prav tam, kjer pravi: da hodijo knapi iz Trbovljega »s« šhta, ne pa »iz« šhta »s« Trbovljega. G. V. G. naj si izvoli bla-gohotno zapomniti, da se reče iz šhta, nikoli pa ne s šhta. Tako pravijo v mo-jem rojstnem kraju, pa tudi še marsikje drugje. Kajti s šhta in podobno, pa pravi-jo zopet po kakih drugih krajih, in teh je tudi mnogo, vem, ali vsi ti govore na-pačno z g. V. G. vred. In sedaj mu po-kažem še četrto napako, ki jo je zakrivil v tem članku, s katero je pokazal, da ne zna razločevati med »zato« in »za to«, kajti v tem primeru bi bil moral pisati skupaj, ker gre za eno samo besedo, ne pa za dve. »Zato« pravi po nemško »da-ums«, »za to« pa »für das«, nakar dobi stavek čisto drugi pomen. Capito?

Tako je, g. V. G., in nič drugače. »Gde ne ti je mestoto, ne vtapljaj gagata.« pravi Bolgar, da se ne osmešiš pred svetom. S. Podbukovski.

Nova metoda.

— Kaj je prav za prav bistvo meto-de slavnega zdravnika Coue?

— Če si bolan, moraš neprestano ponavljati: Počutim se bolje, počutim se bolj.

Kako dolgo je pa treba ponavlja-ti to?

— Dokler ne umreš.

Zanimivosti iz domačega sporta

Nagel razvoj plavalnega sporta — Dve novi kopališči — Priprave za tekme

Ljubljana, 22. aprila.

Smučarstvo je po pravici priznano za naš nacionalni sport. Nobena panoga sporta se pri nas ni tako naglo razvila kakor smučanje in navdušila tisoče in ti-soče, da so stopili v vrste smučarjev. Toda še en sport se razvija pri nas z neverjet-no naglico, namreč plavanje. Poleg smu-čarstva je plavanje menda najidealnejši in najlepši sport in zato ni čuda, da se mla-dina tako zelo navdušuje zanj. Pred leti je bilo plavanje pri nas še v povojih. Ko je pa SK Ilirija zgradila kopališče, je s tem položila tudi temelje našemu plaval-nemu sportu in dala pobudo drugim kra-jem, da so začeli graditi kopališča. Naj-prej smo dobili kopališče v Kranjski go-ri, potem v Mariboru. Rimskih toplicah, lani v Kamniku, letos pa se nam obetati zopet dve novi kopališči. Eno zgradi SK Ilirija in sicer na travniku pri svojem idil-ničnem domu v Planici, drugo pa zgradi baje občina v Begunjah.

Kopališče v Planici ne bo namenjeno toliko sportu kakor poletnim gostom, ki bodo prihajali na oddih v Planico. Ilirija začne graditi bazen v najkrajšem času, tako da bo kopališče ob otvoritvi letne se-zone, t. j. v juniju, najkasneje pa v juliju že dograjeno. Načrte za kopališče je na-pravil inž. g. Stanko Bloudek, ki je postal pravi specialist za gradnjo kopališč. Na inž. Bloudka se je obrnil tudi občina Be-gunje, ki namerava letoviščarjem s tem nuditi več komforta.

Start v plavalno sezono se je pri nas že pričel. Ilirija je znova odprla svoje zim-sko kopališče, kjer fantje in dekleta že marljivo trenirajo in se pripravljajo za državno in podstavno prvenstvo. Če poj-de vse po sreči in če računov ne bodo pre-krizale nepričakovane ovire, si utegne Ilirija letos priboriti naslov najboljšega plavalnega kluba v državi in s tem pokal velikega dalmatinskega rodoljuba, čilke-ga milijonarja in mecena Petrinovića. Po-kal je baje vreden 65.000 Din.

„Rigoletto“ z gđc. Igirosanu

Ta predstava je bila še zanimivejša, kakor sem po Hirschlerjevi kritiki iste pred-stave v Zagrebu pričakoval.

Prosim, da mi čitatelji oprostite, ker mo-ram biti subjektiven! Ko sem namreč stopil v gledališče, sem se prestrašil: bilo je zelo elabo zasedeno. Zapekla me je vest, ker sem se čutil krivega, da sem s svojo prvo kritiko zastrašil občinstvo in pokvaril obisk. Kar odleglo pa mi je, ko sem zvedel, da vendar-le jaz nisem kriv, nego zmeda v gledališki blaginji. Listi so namreč objavili, da so »Rigoletto« znižane cene, kakor so bile za prvo gostovanje v »Butterfly«. Pri blagajni pa so ljudem izjavili, da tiste novice ne ve-ljajo in da je treba plačati višje cene.

Ko bi se morala predstava začeti, se je izkazalo, da ni šepetala. Izkušali so najti namestnika, a brez uspeha. Da se predstava omogoči je šel v šepetalnico sam manager rumunske pevke, gospod N. Vamasescu, bivši direktor kralj. rumun. opere v Buka-rešti in sufliral francoski.

Med premorom izven poslojpa je nena-doma stopil pred me gospod z monokliem, se mi predstavil kot »Vamasescu, ancien Di-recteur de l'Opera Royale Roumaine«, in želel z menoj govoriti. Gospod mi je izjavil, da nikakor ne namerava name kakorkoli vplivati, a da »apelira name kot gentlema-naj, naj mu dovolim nekaj pojasnil.

Takim kleščam se nisem mogel odtegni-ti. Povabil se ga torej v kavarno po predsta-vo. Toda izrečno pod pogojem, da se pogovo-ra ne udeležijo pevka. S seboj sem vzel bivše-ga mag. tovariša, ki govori gladko italijan-ski, kot tolmača. V kavarno pa je prišla ven-darle tudi pevka, gđc. Igirosanu! Izkazalo se je, da pevka kritik sploh ne čita in da tudi moje ni čitala.

No, o kritikah sploh nismo govorili. Pač pa sta mi povedala rumunska gosa jako za-nimive reči: Gđc. Igirosanu se je učila v Bu-karešti opernega petja pet let. Kot mezzosopranistka. Nato je odšla v Pariz, kjer so ji rekli, da ne zna še prav nič in da se mora učiti iznova. In so jo počevali še sedem let, a za mlado sopranistko in koloraturko. Po dvanajstletnem šolanju je nastopila v dveh predstavah na korist spomeniku bivšega ru-munskega kralja. In končno je nastopila v Bukarešti in bila maja 1931 angažirana kot koloraturka in mladostna sopranistka. Do-lej ima naštudirane štiri operne partije: Butterfly, Rozino, Traviato in Gilda. Peto partijo, Margareto, pa se šele uči.

Ta pevka ni torej niti leto dni praktično aktivna, vendar nastopa po vseh treh prvih jugoslovenskih opernih odrih kot primado na kr. opere v Bukarešti. In listi prinašajo bombastične reklame. Te reklame pa seveda piše g. direktor Vamasescu ...

Glede njene Gilde, čije tragedije pa niti malo ni še doumela, bi dejal, da je vendar boljše kakor Butterfly, toda njeno paradira-nje z visokimi toni ob koncu nekaterih due-tov in kvartetov — in njene glasbene svo-

Na delu in treningu pa niso samo pla-vači. Sabljaška sekcija SK Ilirije se te-meljito pripravlja na državno prvenstvo v sabljanju, fioretu in silenih disciplinah te-ga viteškega sporta, ki se bo vršilo za bin-košti v Ljubljani. Tekmovanja se udeleže vsi klubi v državi, ki goje ta sport. Iz Za-greba bodo sodelovali Mačevalski in Ma-kabi, najbrž bodo prispele tudi Beograjdanci, Vojvodinci in drugi. Organizacija turnirja za državno prvenstvo je v rokah SK Ilirije. Zastopniki Jugoslavije se poga-jajo tudi s Čehoslovaki, da bi se istočasno vršil v Ljubljani sabljaški dvomatch Če-skoslovaška — Jugoslavija, s čemer bi prireditev na vrednosti gotovo znatno pri-dobila.

Važen dogodek utegne postati tudi go-stovanje svetovnih prvakov ping-ponga, Čehoslovakov Centerbala in Kolara, v Ljubljani, ki ju je povabila SK Ilirije. Ka-kor znano, se je lani v Pragi vršilo evrop-sko prvenstvo v ping-pongu, kjer je Če-skoslovaška med 18 državami zasedla pr-vo mesto in porazila tudi visoko favorizi-rane Madžare. Takratna svetovna prvaka Szabados in Barna sta bila porazena. Za-to bo gostovanje obeh Čehoslovakov za Ljubljano gotovo senzacija. Odigral se bo medmestni turnir Praga : Ljubljana. En dan bodo Čehoslovaki najbrž igrali v Ma-riboru.

Zadnjič smo poročali, da se ljubiteljem nogometa obeta več zanimivih tekem. Vse pa kaže, da iz tega ne bo nič. Gostovanje Viktorije Žižkov mora odpasti, ker ni pro-stege termina, ogroženo je pa tudi goso-vanje državnega prvaka BSK, s katerim je Ilirija hotela za binškoiti igrati dve tek-mi. Primorje namreč konsekventno vztra-ja na tem, da se mora na binškoitno nede-lo odigrati prvenstvena tekma Ilirija : Primorje. Če bomo z neprestanimi lokal-nimi tekmami, na katerih je občinstvo itak dezinteresirano, dvignili nivo našega nogometa, je seveda vprašanje!

bodšine so zoprne, in res je, da bi bilo tre-ba njeno koloraturo podvreči še temeljite-mu novemu študiju...

Menda ima kr. opera v Bukarešti tudi pevke, ki bi bolje predstavljale rumunsko operno umetnost. Pr. G.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Petek 22. aprila, katoličani: So-ter in Kaj. Ljutomer, pravoslavni 9. aprila.

DANASJE PRIREDITVE

Kino Matice: Skok čez plot...

Kino Ideal: Ljubzen in šampanje.

ZKD: »Luči velenost« ob 14. v kinu

Matice.

Jugoslovensko-čehoslovaška Liga občni

zbor ob 20. v restavraciji Zvezda.

Občni odbor, predavanje dr. Mila-

na Subica ob 20. v vrtinem salonu restavracije Zvezda.

III. družabni sestanek »Krtice« predava-

nje dr. Rusa ob 20. v hotelu Mikša.

Društvo »Trenost« občni zbor ob 20. v

mali dvorani Delavske zbornice.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in

Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Narodno gledališče

DRAMA

Začetek ob 20.

Petek 22. aprila: zaprto.

Sobota 23. aprila ob 15.: Zdravnik na raz-

potju. Dijaška predstava. Globoko zn-

žane cene. Ob 20.: Kar hočete, Izven.

Znižane cene.

Nedelja 24. aprila: Kvadratura kroga.. I-

ven. Znižane cene.

Ponedeljek 25. aprila: Jubilej. Red B.

Dijaška predstava v ljubljanski

drami. V soboto, danj 23. t. m. popoldne

ob 15. se vprizori Shawova drama »Zdrav-

nik na razpotju« v običajni zasedbi in re-

žiji g. Debeveca kot dijaška predstava po

globoko znižanih cenah. Sedeži so od 20

Din navzdol. Na to predstavo opozarja-

mo predvsem dijaštvo pa tudi ostalo na-

še občinstvo.

Izvrstno Shakespearejevo komedijo

»Kar hočete« vprizori naša drama v sobo-

to 23. t. m. zvečer v običajni zasedbi po

znižanih cenah.

OPERA

Začetek ob 20.

Petek 22. aprila: zaprto.

Sobota 23. aprila ob 15.: Turandot. Premijera. Iz-

ven.

Nedelja 24. aprila ob 20.: Faust. Gostuje

Baklanov. Izven.

Sobotna premijera Puccinijeve ope-

re »Turandot« pomeni velik in pomem-

ben dogodek za naše Narodno gledališče.

Delo je v vsakem pogledu izvrstno pri-

pripravljeno. Dejanje samo je zanimivo.

veled velikih ansambelskih scen pa tudi

zelo pestro. Muzika je prekrasna poseb-

no v lirskih mestih, kjer je Puccini ne-

Dnevne vesti

— Državni tehniški izpit je napravila prva slovenska gospa inž. Jozeta Debelakova s tehniške srednje šole v Ljubljani s prav dobrim uspehom pri ministrstvu za gradbe. Čestitamo!

— Razpisani službi. Oddelek za prsne bolezni splošne državne bolnice v Beogradu je potreben sekundarni zdravnik. Prošnje je treba vložiti do 30. t. m. — Banska uprava zetske banovine na Cetinju potrebuje strokovnega faktorja za svojo tiskarno »Obodo«. Prošnje je treba vložiti do 15. maja.

— Iz »Službenih Novic«. »Službene Novice št. 91, z dne 20. t. m. objavljajo zakon v zaščiti kmetov, pravilnik o organizaciji službe in neizpolnjen senata kraljevine Jugoslavije, pravila o polaganju državnega strokovnega izpita za profesorje in strokovne učitelje umetniških šol (glasbenih in umetniških akademij ter šol in konservatorijev) pravila o polaganju pomočniških izpitov ter navodila za izvrševanje § 14. zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih.

— Tujski promet v Dalmaciji. Iz Splita poročajo, da bo letos v Dalmaciji mnogo manj ekskurzij iz drugih držav, kakor jih je bilo lani. Češkoslovaško pevsko društvo »Hilobok« prispe v Split 12. maja. V juniju prispe v Split pevski zbor čeških učiteljev. Priglasila se je tudi večja skupina švicarskih turistov iz Basla. Jeseni si ogleda našo riviero večja skupina Parizanov. V sredo se je peljala skozi Split v Dubrovnik odnosa na otok Lapad 100 češkoslovaških železničarskih otrok, ki ostanejo mesec dni v sanatoriju na Lapadu.

— Ameriški bogataš na Jadranu. V Split je priplula v sredo ameriška jahta »Serifas«, s katero potuje po Sredozemskem morju ameriški bogataš Franklin Singer s svojo rodinjo in prijatelji.

— Dijaki tekstilne šole v Kranju na izletu v Karlovo. Pod vodstvom ing. Hočvarja so priredili dijaki tekstilne šole v Kranju ekskurzijo v Karlovo, kjer so si v sredo ogledali tekstilno tovarno.

— Nemški izletniki v Dubrovniku. V sredo je priplul iz Benetk v Dubrovnik nemški parnik »Oceanica«, s katerim poluje 230 nemških izletnikov. Nemci so si ogledali mesto in okolice, popoldne so se pa odpeljali v Kotor, od koder kretno na Krk.

— Cankarjev »Za narodov blagor« v pripravi v letošnji sezoni zagrebško gledališče. Prevod bo preskrbel prof. Vladislav Zimbrek, režiser bo pa naš režiser Bratko Kreft.

— Tovarna »Salonica« ustavi obratovanje. Znana tovarna »Salonica« v Vranici pri Splitu, ki izdeluje eternit za pokrivanje streh, ustavi proti koncu tekočega meseca obratovanje in tako ostane brez dela nad 200 delavcev. Čudno je, da hoče tovarna ustaviti obratovanje, kajti eternit gre doma in v inozemstvu zelo dobro v denar.

— Vremensko poročilo. Velika planina 19. t. m. Snega zapadlo na staro podlago 30 cm. Smuka ugodna. — Kranjska gora (Erjavčeva koča na Vršču) 30 cm snega na podlagi 1 m. Jasno, smuka ugodna.

— Slovenci v Ameriki. V Avstriji je 4. marca umrl Jozef Rohlek. Pokojni je bil rojen 2. marca v Bašiji na Gorenjskem. V Ameriki je bil 23 let. Zapustil je ženo in šest neprekosljenih otrok. — Pueblu država Colorado je umrl Anton Rus, p. d. Matično, star 44 let. Pokojni je bil doma iz Jurjeve pri Ribnici. Podlegel je pljučnici. — V Chisholmu, država Minnesota, je umrl v visoki starosti Matver Centa, po domače Skomec, rojen iz Zemljega pri Igu. V Ameriki zaljubljen za njim sin in hčerka, v stari domovini pa drugi sin Ljotze. — V Pueblu je 17. marca umrl Jozef Bradic, star 26 let. Za njim žalujejo trije bratje in več sester. — V Chicagu je umrla Mana Karunova. — V kraju Hooper, država Minnesota, je 23. marca umrla Marija Prešeren, rojena Smole. Pokojna je bila rojena v Gorjah na Gorenjskem, stara je bila 78 let. — V Minneapolisu je podlegla poškodbam avtomobilske nesreče Antonija Malovič. Dne 5. marca je napravila izlet z avtomobilom, zaradi prenagelje vožnje se je pa avtomobil zaletel v drevo in se prevrnil. Malevičeva je zadobila hude poškodbe in so jo morali prepeljati v bolnico, kjer je pa bila vsaka pomoč zaman. Zapustila je starše ter več bratov in sester.

SPD sporoča, da so odprte in oskrbovane naslednje koče in domovi: V Triglavske gorove: Stara Aljaževa koča (neoskrbovana), Brjavčeva koča na Vršču (odprta ob nedeljah in praznikih), Staničeva koča (stalno odprta in oskrbovana), Koča pri Sedmerih jezerih (odprta in oskrbovana od 23. t. m.) in Vodnikov koča (odprta v primeru lepega vremena ob sobotah in nedeljah); V Karavankah: Valvazorjeva koča pod Stolom, Prešernova koča na Stolu (odprta in za silo oskrbovana v primeru lepega vremena vsako nedeljo) in Dom na Kofcih (stalno odprta in oskrbovana); V Kamniških planinah: Dom v Kamniški Bistrici, koča na Veliki Planini in Dom na Kravcu. Nadalje so odprte in oskrbovane vse leto: novozgrajena postojanka na Sv. Gori, koča na Sv. Planini, novozgrajeni Dom na Mrzlici, vse koče na Pohorju, Celjska koča nad Celjem, Piskernikova in Tilerjeva koča v Logarski dolini, Mozirski koča na Mozirski planini. Odprta in oskrbovana je restavracija SPD na Boču.

— Na Brdici pri Hrastniku je umrla v starosti 65 let gospa Ana Dolinšek, posestnica in gostinčarka. Bila je blaga in skromna žena, izvrstna gospodinja in zelo dobra mati, ki je vzgojila v narodnem duhu svoje otroke. Znan je posebno njen najstarejši sin g. Avgust Dolinšek, ki je nadvse agilen v gasileških vrstah in tudi v obrti. Blagi ženi in materi ohranimo trajen spomin.

— Ugotovitve. V številki 86 z dne 17. t. m. smo objavili članek »Adolf Rosina 60-letnik«, ki se pa po svojih vodnih smericah besedo za besedo ujema s član-

kom »Jezikoslovec prof. dr. Antona Breznik 60-letnik«, objavljenim lani 26. junija v »Jugoslovanu«, kakor pravi pisec dotičnega članka, vseučiliški asistent g. Zvonko Bizjak. Glede na to ugotavljamo, da članka o g. Adolfu Rosini ni pisal g. Zvonko Bizjak.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večinoma jasno in toplo. Včeraj je bilo še po večini krajov naše države oblačno, kazalo je pa že, da dobimo lepo vreme. Najvišja temperatura je znašala v Zagrebu in Splitu 17, v Skopju 16, v Ljubljani 15,2, v Beogradu 15, v Sarajevu 14, v Mariboru 13,4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765,5, temperatura je znašala 3,2.

— Iz Zagreba hoče teči v Beograd. Klesar Franjo Čolaković je zaprosil za dovoljenje, da bi smel teči od Zagreba do Beograda. Mož je brez posla in bi se rad na ta način proslavil, da bi ga potem kdo sprejel v službo. Za pot od Zagreba do Beograda bi rabil tri dni tako, da bi moral vsak dan preteči okrog 200 km.

— Trije mrtvi na svatbi. V vasi Vučjak pri Dugi Resi so imeli te dni svatbo in v hiši je bilo tudi nekaj ženinih sovražnikov, ki so navali na nož na domače in sorodnike. Ti so jih vrgli iz hiše, kjer je pa napadalcem priskočilo na pomoč več kmetov. Vnela se je pravcata bitka in na bojišču so obležali trije mrtvi.

— Pujsek v opitjo glavo. V vasi Lakušje blizu Požege je vrgla svinja tri mladiče. En pujskec nima navadne podolgovate glave, temveč okroglo opitjo in široka usta, nad njimi pa potlačen opitni nos. Tudi čelo ima nizko kakor opica. Pujsek je ostal živ. Prvi dan so mu dajali mleko z žlico, potem mu je pa gospodar kupil dudiko in sedaj pije mleko iz steklenice, kakor dete.

— Trije samomori. V vaseh Elezagiči in Pervaniji blizu Banjaluke so imeli v sredo dva samomora. V prvi vasi se je ustrelil pekovski pomočnik Jovica Mesulič, v drugi pa obesil 68-letni najbogatejši kmet Spasoje Vukelič, ki ga je baje poglala v smrt božjast. V vasi Utinja blizu Karlova se je pa obesila v sredo 60-letna kmetica Mija Krivokuča. Kaj jo je poglalo v smrt, ni znano.

Jutri velika premiera!

Vihar strasti

Emil Jannings — Ana Sten
Elitni kino Matica

Iz Ljubljane

— Iz Gradbene dela pri palači Pokojninskega zavoda zadovoljivo napreduje. Pri vogalni palači v Beethovnovi in Gajevi ulici so že ometali dvoriščno fasado skozi več nadstropij, ob uličnih straneh so pa naredili več visečih odrov — tudi pri nebotičniku — in začeli ometavati fasade na grobo.

— Iz Proslava plodonosnega društvene delovanja. Društvo »Soča« v Ljubljani naznanja, da proslavi 12. junija že več kot deset let tihega mirnega neumornega delovanja na kulturnem, nacionalnem, vzgojnem in humanitarnem polju s tem, da razvije svoj prapor, ki naj bo simbol in bodrilo tudi za bodoče delovanje. Ističasno proslavi društvo desetletnico predsedništva, svojega poštvalnega načelnika društva in ljubljanskega župana, tov. dr. Dinka Puca, s pomočjo katerega je društvo zamoglo v polni meri izpolniti svoj program. Glede na to prosijo prireditveni odsek vsa bratska in sorodna društva, da ta dan ne prireajo drugih prireditev, marveč da se zberemo vsi na prijatni ljudski proslavi društva »Soča«. S tem podkrepimo še nadaljnje delovanje agilnega društva. Pripominjamo, da je odbor zaprosil za znižano vožnjo, da s tem omogoči slehernemu prijatelju in tovarišu, da pohiti ta dan na našo proslavo. Na izrecno željo našega ljubljana je čisti dobiček te proslave namenjen najrevnejšim in brezposelnim. O podrobnostih proslave pa pozneje. — Prireditveni odsek društva »Soča«.

— Iz Društva »Soča« zaključijo jutri zvečer serijo predavanj v tej sezoni z zelo aktualnim in važnim predavanjem gosp. univ. prof. dr. Aleksandra Bilimoviča, ki govori »O vplivu svetovne krize na narodno gospodarstvo in finančni položaj Jugoslavije«. Sočani, prijatelji in vsi, ki se zanimajo za najvažnejša gospodarska in finančna vprašanja Jugoslavije, ne zamudite prilike. Po predavanju prosta zabava s petjem (poje oddelek pevskega zbora »Hugolina Sattnerja« iz Most). Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop vsem prost. 268/n

— Iz Predavanja za vajence in vajenke! Obrtniško društvo v Ljubljani — vajenski odsek, naproša vse gg. mojstre in mojstrice, da zanesljivo opozore naj se njihovi vajenci in vajenke udeležijo brezplačnega zdravstvenega predavanja s filmi v nedeljo popoldne ob 9. uri v kinu »Ideal« in ne v kinu »Dvor« kot je bilo to prvotno javljeno. 269/n

— Iz Važno za ljubljanske obrtnike! Danes v petek 22. t. m. ob 8. uri zvečer predava pod okriljem Obrtniškega društva odvetnik g. dr. Milan Šubič v vrtnem salonu restavracije »Zvezda«. Naslov njegovega predavanja je »Pravice in dolžnosti obrtnika iz delovne pogodbe«. Ker je pre-

davanje za slehernega obrtnika posebno važno, je v interesu članov kakor ostalih gg. mojstrov, da se ga zanesljivo in v čim večjem številu udeležijo. Vstop prost!

— Iz Društva »Treznost« posilva vse svoje članice, da se današnjega obnega zbora v mali dvorani Delavske zbornice ob 8. uri zvečer zanesljivo udeležijo. Po obnem zboru se bo vršil vpis novih članov zato vsi prijatelji našega pokreta priščno vabljene.

— Iz Delavske prosvetne in podporno društvo »Tabor«. Vse članice in prijatelje opozarjamo, da se vrši I. redni občni zbor v nedeljo 24. t. m. ob 9. v dvorani OUZD na Miklošičevi cesti, z običajnim dnevnim redom.

— Iz Danes Chaplinov vefelom »Luči velemestac«. ZKD nam pokaže Chaplinov zadnji in najlepši film »Luči velemestac« in sicer danes in jutri ob 14. v Elitnem kinu Matici. Nihče naj ne zamudi tega prekrasnega filma!

— Blagoslovitev vrbic v pravoslavni kapeli. Srbsko pravoslavni parohijski urad ljubljanski obvešča, da se bodo na Lazarevo soboto 23. t. m. prinašale vrbice (vrbove vejice) k blagoslovu. Pravoslavni verniki se naprošajo, da izvolijo te svečanosti prisostvovati s svojimi družinami, zlasti z otroki. Zbirališče bo ob 15. na dvoršču kasarne vojvode Mišića, kjer se bodo delile vrbvice. Z vrbicami bo šla kitija (procesija), v kateri bodo sodelovali tudi voljaki z vojaško godbo, po naslednjih ulicah: po Prisojni, Jegličevi, Vrboveci na Tabor v pravoslavno kapelo sv. Nikolaja. Takoj po prihodu v kapelo bo večerna molitev z bdenjem in blagoslovom vrbvih vejic.

— Iz Akademiki in akademice, jutri ob 18.30 bo na univerzi soba št. 77-I informativni sestanek, radi obnovitve akademskega društva »Treznost«.

— Iz Sokolsko društvo Vič — naznanja svojem članstvu nad vse tužno vest, da je njega član brat Danilo Žigon včeraj po mukepolni bolezni umrl. Pokojni je bil od svoje rane mladosti najmarljivejši in najvestnejši telovadelec, pri decu, pri naraščanju in pozneje pri članih. Pozivamo vse članice, da se udeležijo pogreba, ki se vrši jutri ob 17. uri iz pred mrtvašnice državne bolnice na viško pokopališče in sicer v oživu z znakom.

— Iz Koncert zagrebškega učiteljskega pevskega zbora »Ivan Filipović« bo v Ljubljani v ponedeljek, dne 2. maja v Unionski dvorani. »Ivan Filipović« je moški zbor zagrebškega učiteljskega, v Ljubljani nastopi pod vodstvom dirigenta Borisa Papandopula ter izjaval jugoslovanski program. Podrobnosti javimo. Vstopnice bodo na prodaj v Matični knjigarni od ponedeljka dalje.

— Iz Dve interni produkciji gojencev drž. konservatorija v Ljubljani bo dne 28. aprila in 3. maja, vselej ob 6. uri pop. v Filharmonični dvorani. Podrobnosti sporede javimo.

Telesno zaprtje, slaba prebava, abnormno razkrajanje in gnloba v črevesu pomnožena vsebina kisline v želodnem soku, nečistost kože na obrazu, na hrbtu in prsih, črnatosti, tur. marsikateri katari, motne sluznice preidejo z uporabo naravnih »Franz Josefov« grenčice. Stevilni zdravniki in profesorji uporabljajo »Franz Josefov« grenčico že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov z največjim uspehom. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Tvrda JULIO MEINL
prireja jutri dne 23. t. m. v svoji podružnici Ljubljana, Šelenburgova ul. 3
POSKUSNO KUHANJE
svojega priznanega hranilnega
MALTIN - KAKAO-A
ter v njem poziva svoje cenjene odjemalce kakor tudi ostalo občinstvo!
Pri tej priliki bomo nudili cenj. posetnikom tudi poskusno prvo vrstnega jama. — Vsa dobrodošli! 4879

Iz Celja

— Iz Drevo ob 20. bo v mali dvorani Narodnega doma v Celju predaval o ugotavljanju davčne podlage za pridobitno in davek na poslovni promet sodnik tukajšnjega upravnega sodišča g. dr. Ivan Likar, na kar v prvi vrsti opozarjamo vse celjske in okoliške trgovske, obrtniške in pravniške kroge.

— Iz Najdeno. Preteklo nedeljo 17. t. m. je bil najden na Kralja Petra cestu moški dežnik, ki ga dobi lastnik pri predstojništvu celjske mestne policije.

— Iz Velika invalidska tombola v Celju. Krajevni odbor Udruga vojnih invalidov v Celju priredi na Telovo 26. maja svojo običajno vsakoletno veliko tombolo z mnogimi bogatimi dobitki, med katerimi je tudi komplet staričevni radioaparata, popolnoma nov. Vrednost dobitkov, ki so jih podarili prijatelji bednih vojnih žrtev, bo daleč presežala izkupiček za tombolske karte, ki se bodo prodajale z ozirom na težko gospodarsko krizo samo po 2,50 kos. Ker je čisti dobiček namenjen za podporo ubogih vojnih žrtev, je pričakovati, da bo občinstvo pridno in v veliki meri seglo po tombolskih kartah.

— Iz Smrti kosa. V celjski javni bolnici je umrl včeraj zjutraj 47-letni posestnik Ivan Lednšek iz Utratte, občina okolica Sv. Jurja ob Južni železnici. N. v. m. p.

— Iz Velik koncert za bedne in brezposelne. Svoj čas je bil napovedan v Celju velik dobrodelni koncert učiteljev celjske »Glasbene Matic«, pa je moral biti preložen na poznejši čas zaradi težke obolenosti enega sodelujočih umetnikov. Koncert se bo definitivno vršil v torek 3. maja zvečer v Celjskem domu. Prireditelji event. drugih prireditev se prosiijo z ozirom na humanitarni namen tega koncerta, da upoštevajo gornji datum in da ta večere ne prireajo nobenih svojih prireditev.

Iz bosanske romantike

Okupacija — Mohamedanci Jugoslovenci — Dobra knjiga

Ko se je 1. 1878 ruska zmagovita vojska, ki je osvobodila Rumune in Bolgare, že blizu Carigradu, je Turčija vzlic hujškanju Rusiji in Jugoslovenom sovražne Anglije ponudila mir, ki se je sklenil v San Stefanu.

Anglija in Avstro-Ogrska sta se že pripravljali, da zato napadeta Rusijo: trdno sta računali, da se jima pridruži tudi Rusiji tudi Nemčija in Italija ter seveda tudi Turčija. Takrat že je bila nevarnost, da se umame svetovna vojna.

Pan slavizem je bil strašilo, ki je begal Evropo in jugoslavizem se posebej, ki je postal pereč odkar sta kneževini Srbija in Crna gora začeli junoslovske boje proti Turčiji za osvoboditev jugoslovske raje po turških krajih Srbije, Bosne in Hercegovine. »Za krst častni in slobodu zlatnu!« je bilo geslo za katero so s čudovito samopotrvalnostjo trpeli in krvaveli srbski, hrvaški in slovenski ustaši. Jugoslovska ideja je s plamenom gorela v srcih naših očetov in dedov.

»Slovenski Narod« v letnikih 1876 do 1879 je zgornjo zrcalo duševnega valovanja celokupnega naroda na slovenskem jugu. Saj so ga pisali uredniki pisatelji Josip Jurčič, Fran Levstik, dr. Fran Celestin, dr. Valentin Zarnik, takratni doktorand Karel Slauč, dr. Josip Vošnjak in drugi pogumni pionirji jugoslovske misli. Zedinjena Slovenija in Zedinjena Jugoslavija sta jim bili politično-kulturno-gospodarski ideal.

Predvsem so hrepeli po pridruženju Bosne in Hercegovine, saj so želeli z njima dvigniti slovenski vpliv v državi. Prav iz istega razloga pa so bili Madžari in avstrijski Nemci proti aneksiji Bosne in Hercegovine. Toda Angliji so se bali ruskega vpliva v Carigradu in na Balkanu še huje in so strašili Avstro-Ogrsko z veliko jugoslovskega državo, ki bi pod ruskim pokroviteljstvom lahko nastala na Balkanu.

Na berlinskem kongresu je Anglija torej predlagala, naj Avstro-Ogrska okupira Bosno in Hercegovino, da se do skrajnosti omeji moč in vpliv Rusije in da se poveča moč madžarstva in nemstva proti avstro-ogrskim Slovanom.

Proti načelom, ki so jih doigla leta fanatično zagovarjali Andrassy, Auersperg in vsi madžarski in avstrijsko-nemški diplomati in politiki, pa tudi vsi Slovanom ljuto sovražni listi, je Avstro-Ogrska poleti 1. 1878 začela okupirati Bosno in Hercegovino.

Prav težko je slo. Vojna je trajala skoraj deset let. Treba je bilo ogromnih čen in največjih naporov, da je Avstro-Ogrska zmagala in uničila turške vstaje in turške oddelke.

Srbija pa je že pred okupacijo izjavila, da se svoji pravici do teh dveh jugoslovskih dežel nikoli ne odpove in da postane Bosna in Hercegovina prav gotovo prej ali slej srbska last. Štirideset let nato se je srbska napoved uresničila. Vzlic absolutizmu Kallaya in raznih drugih madžarskih in nemških tiranov sta Bosna in Hercegovina ostali jugoslovenski, in se duševna zveza s Srbijo, Crno goro in avstro-ogrskim Jugoslovenci ni dala z ničemer pretrgati.

Zanimivo je, da je »Slovenski Narod« 1. 1878 med okupacijo prvi naglašal, da so tudi bosanski in hercegovski mohamedanci tudi Jugoslovenci, torej naši bratje. Marsikdo med Slovenci se je takrat začudil. Naši takratni, danes že večji del pokojni dopisniki, so vedno iznova naglašali: tudi mohamedanci so prav tako naši jugoslovske bratje, kakor pravoslavni Srbi ali katoliški Hrvatje v Bosni in Hercegovini. Ti mohamedanci govorijo in pišejo, a tudi mislijo in čutijo srbski.

Ze v dobi avstro-ogrske okupacije in končno popolne prilastitve so se ondodni mohamedanski Jugoslovenci udeleževali na književnem in sploh umetniškem polju. Imeli so odlične pesnike, pisatelje, znanstvenike, literate in upodabljajoče umetnike. Njih dela so imela in imajo vzlic svojem jugoslovskega značaja še posebej svojo mohamedansko izrazito barvo in značilnost, ki jim daje prav svojstven čar.

Bosanski in hercegovski mohamedanski pisatelji in novinarji imajo seveda svoje lastne novine, zbornike in založbe, a sodelujejo tudi v splošnih jugoslovskeh književnih zvezbah in založbah. Matica Hrvatska in Zagreb je izdala že vrsto knjig, pesmi, novel in romanov, ki so jih pisali mohamedanski jugoslovske literate.

Zdaj je izšla nova lepa zbirka prav originalnih novel iz življenja bosanskih mohamedancev »Iz bosanske romantike«. Elegantan opremljeno knjigo je spisal do slej neznan, a vrlo simpatičen in stilistično spreten avtor, Semudin Sarajlić, ki je višji činovnik sarajevske mestne uprave. Knjiga obsega 12 novel, novelet in črtic, ki jih predvsem označuje nežna lirčnost, fina psihologija, poetsko opisanje bosanske krasne narave in intimno slikanje ženske in moške mohamedanske duše. Moderna kultura s svojim mednarodnim evropskim je globoko prodrla tudi v mohamedanstvo, a Sarajlić je našel iz spominov na svojo mladost med mohamedanskimi kmetiškimi ljudstvom, med mohamedanskimi pastirji, a tudi po malih in večjih bosanskih mestih še mnogo lepe romantike, da nas z njo opaja in navduši.

Čudovito nežno je razmerje med mohamedanskim ženskim in moškim spolom: askovanje (mi bi rekli: ljubezensko dvorjenje) se godi s toliko poezijo in kavalirštvom, da je nas — sirove naskakovalce — kar smatrali... saj smo tako neromantični in robati v primeri z bosanskimi kmetiškimi ali delavskimi trubačurji. Divni so ti opisi askovanja pod pendžirji (okni). Za rešetkami (lesnim omrežjem) sede mohamedanska dekleta, a fantje jim pevčujajo in dvorijo v stihih lastne tvorbe, a resnične poezije. Dekle je zastrto s pajzlanom, a le za kratke trenutke se razkrije, ako hode fanta posebno odlikovati. Pa nič objemanja, nič stiskanja! Podarjena cvetka je fantu najvišji triumf, ki je sploh dosegljiv. »Ko bi naša okna mogla pripovedovati o dičnih šepetanjih, ki lete skozi rešetke na vzdihih ob naših južnih blagih nočeh in polnojnih srcih in dušo z milino in slastnim prelivanjem čustev! Kadar se znajde dragi blizu druge tako v samotni na pomenek, ve le Bog, koliko blagih besed se tu napeče in koliko bi jih bilo vredno, da se zabeleži za druge, piše Sarajlić.

Z nežnimi, čisto pastelnimi bojami slika Sarajlić, a v razkošno bogatem, bujno barvitim, tipično kratkem, sočnem jeziku. Prav ta jezik je posebna lepota njegovih idiliških novel. Srbski je, poln narodnih izrazov a tudi čisto turških besed. Cel slovar jih je na zaključku knjige, a še niso navedene vse, ki jim smisel le slutimo.

Vehk užitek nudi ta mohamedanska lirika v prozi. Ker je ta knjiga šele 1. del, se nadejamo v 2. delu tudi dramatičnih, aktivne borbe in konfliktov bogatih slik iz bosanskega mohamedanskega življenja. Za spoznanje mohamedanske psihe, morala, altruistične, verstva, narodnih običajev in zabav, visokih vršin in grehov, je Sarajlićev delo veleskaznivo. Umetniško je in obenem zelo poučno. Mohamedanstvo nam je tu prikazano tako, da nam vzbuja respekt in simpatijo.

Toni, ki ubijajo

Dva učenjaka na univerzi v Forth Northu sta odkrila novo metodo, po kateri se da pokončiti večina bakterij v vseh tekočinah. Metoda dr. Leslie A. Chambera in profesorja Newtona Gainea obstoja v tem, da delujejo zelo visoki toni pri določenem številu tresljev na večino mikroorganizmov smrtonosno. Učenjakoma se je posrečilo z novim desinfekcijskim aparatom usmrtiti v svežem mleku 80% bakterij.

Desinfekcijski aparat, ki sta ga sestavila Chamberse in Gainea, je v glavnem niklasta cevka, ki se s pomočjo magneta hitro trese. Tako nastane visoki ton, ki ga lahko prestrže tudi človeško uho. Toni se napeljejo skozi tekočino in ubijajo bakterije. Ze z majhnim modelom sta učenjaka v eni uri pastilizirala 40 litrov tekočine. Ker se pa da aparat poljubno povečati, bo mogoče z njim pastilizirati tudi velike množine tekočine.

Učenjaka sta delala poskuse deloma z nepasteriziranim mlekom, kjer je bilo v kubičnem centimetru 8000 do 30.000 bakterij, deloma pa s pastiliziranim mlekom, ki je imelo na kubični centimeter 3000 do 5000 bakterij. V obeh primerih so visoki toni usmrtili približno 80%, v nekaterih primerih celo 100%. Zanimivo je, da so treslji tonov usmrtili tudi mnogo bakterij, ki so pri pastilizaciji prenesli običajno toploto. Kakor pri pastilizaciji, tako se pa tudi po tej novi metodi niso dali pokončiti zarodki bakterij, ki pa k sreči ne pomenijo velike nevarnosti za zdravje.

Milijonar in ciganka

Iz Londona poročajo, da se je zaljubljeni mladi milijonar Charlie Bear v rumensko ciganko Mirocy Vonescu, s katero se je hotel oženiti. Da to prepričajo, so vložili njegovi sorodniki tožbo, češ, da je ciganka premamlila mladeniča s pomočjo hipnotizma in da bi pomenila ženitev zanj pogubo. Prišlo je do razprave, na kateri je pa Bear zelo pogumno branil svojo cigansko zaročenko tako, da je sodišče že hotelo tožbo zavrniti. Pravni zastopnik milijonarjeve rodine, ki je bil na to možnost že pripravljen in je skrbno zbral vse podatke iz cigankine preteklosti, je pa v odločilnem trenutku predložil sodišču dokaz, da nastopa ciganska lepota pod tujim imenom in da je mednarodna sleparka, ki jo zasleduje policija mnogih evropskih držav.

Sodišče torej ni preostajalo drugega nego zapreti ciganko in ko odsedi kazen, bo najbrž izročena državam, kjer je bila za njo izdana tiralična. Mlademu milijonarju pa to ni ohladilo srca, odločno je izjavil, da ostane svoji ciganki zvest in da se poroči z njo, čim pride iz ječe.

Demanti se pocene?

Nevarnost je, da padejo cene demantov tako, da ne bodo dražji od navadnega brušenega stekla, ki se prodaja kot njihova imitacija. Znana delniška družba de Beers je 31. marca zaprla svoje demantne rudnike v Kimberleyu. To je zadnji obupni poskus ohraniti cene demantov na sedanji višini. V zadnjih 10 letih so namreč našli toliko demantov, da so bila glavna tržišča z njimi kar poplavljeni. Našli so namreč najmanj deset novih ležišč teh draguljev. Najhujši udarec je zadela trgovino z demanti, ko so pred leti odkrili najbogatejša ležišča demantov Namaqualand. Južnoafriška vlada je dvignila tu iz zemlje v zadnjem letu za 6 milijonov funtov šterlingov demantov. Režijski stroški so pa znašali samo 100.000 funtov.

V zadnjih treh letih so vrgla ležišča demantov 25 milijonov funtov šterlingov. Demante so prepeljali z letali v Kapstadt in jih shranili v državni zakladnici. Nevarnost za svetovni trg je bila očitna. Če so hoteli cene demantov obdržati, bi jih morali pošiljati na trg v New York in London v neznatnih količinah. Južnoafriška vlada in mednarodni sindikat sta bila pa brez moči proti tihotapskim prodajalcem demantov. Delavci, zaposleni v rudnikih, so pokradli in prethotapili mnogo demantov in jih začeli prodajati na svojo roko. Vsak mesec so jih pokradli najmanj za 300.000 funtov. Prodajali so jih pa za polovično ceno in ti demanti

Pri zdravniku.

— Morate malo jesti, piti ne smete alkoholnih pijač, niti kaditi, vstajati morate zgodaj, hoditi zgodaj spat in se vsak dan dolgo izprehajati.

— No, gospod doktor, če bi hotel vse to delati, bi ne potreboval nobenega zdravnika.

Mie d' Aghonne:

Dustolovke

Roman

— Kaj ste sklenili z mojo hišo, ki jo imam tako rada, da bi je ne dala za vse na svetu? — je vprašala Georgetta.

— Prodati jo, draga moja, in čeprav bi z izkupičkom za njo zamašil samo nekatere razpoke, ki so nastale v našem kapitalu.

— Prodati mojo hišo? No, tega bi vam ne svetovala, bolj me ne bi mogli užalostiti in razjeziti; tega bi vam nikoli ne odpustila.

— Čujte, Georgetta, povedal sem vam, da je najino premoženje močno omajano, — je nadaljeval mladi mož resno. — Če bi moral nositi posledice sam, bi tega sploh ne omenil. Toda vi preveč ljubite blagostanje in radosti, ki jih prinaša bogastvo, da bi vam dovolil onemogočiti mi nuditi vam vse to. Imava ali bolje rečeno imela sva stopetdeset tisoč frankov rente; ker pa trošiva zdaj mnogo več, so se najini dohodki občutno zmanjšali. Tako ne gre več. Ta hiša je veljala sedemsto tisoč frankov. Prodava jo. Naš notar porabi izkupiček takoj, da zamaši vrzeli v našem premoženju.

Georgetta je tiho zdehala in gledala v strop, kakor da jo moževi računi strašno dolgočasijo.

— In te lepe načrte ste zasnovali kar brez mene — je odgovorila Georgetta, ki je komaj še spoznala svojega moža, tako malo je bila vajena slišati iz njegovih ust take besede, — in vi se sploh vprašali niste, ali bo to po volji vaši ženi ali ne.

— Toda Georgetta, nikar se medsebojno ne obdolžujva, ne zastrupljajva si zakonskega življenja in ne razdirajva, kar je tako tesno združeno. Grozi nama polom in moja dolžnost je rešiti vas tudi proti vaši volji, če ne gre drugače; in če vam bom moral v ta namen nekega dne reči »hočem tako«, storim tudi to.

Georgetta je lahno skomignila z rameni in ponovila zasmehljivo: — Kralj pravi: Hočem.

Kralj dela večkrat kakor more, nego kakor hoče. Ljubim vas in to vam dokazem. Ravnam torej samo po svoji volji, ker vas imam praveč rad, draga dete, da bi vam dovolil biti nesrečna. Hiša bo prodana in midva se p.esehiva v Cizeret, ker je to nujno potrebno.

— A moja mati... moja sestra... kam pa naj gresta? — je vzdihnila Georgetta.

— Kamor bosta hoteli, draga moja. Midva se odpeljeva v Cizeret, samo midva sva poročena in mislim, da je že skrajni čas, da si poiščeta ti dami stanovanje in si ga opremita po svojem okusu, naju pa naj končno pustita živeti tudi malo po svoji volji in zase, česar že ni bilo od najinega povratka iz Cizereta.

— Odpeljati se!... Odpeljati se tja? ... Nikoli. S tem nikar ne računajte! — je odgovorila; planila je pokonci in zbežala v svojo sobo, kjer je na vso

12

moč zaloputnila in zaklenila vrata, da bi Maurice ne mogel dvomiti o njenem trdnem sklepu, da hoče biti sama.

Gospe de Marillac se je vrnila k obedu, čeprav je jutraj dejala, da je najbrž ne bo.

Georgetta je bila ogorčena nad načinom, kako je njen mož odločil o njenem življenju, o njeni hiši in o nji sami, ne da bi jo vprašal, če je s tem zadovoljna. In tako je brž potegnila mater za seboj v kot in ji dejala:

— Kar tresem se od jeze!... Maurice se je menda zmešalo. Niti pojma nimaš, kaj mi je šinilo v glavo. Pri obedu bodi previdna. Takoj po obedu pridem k tebi v sobo. Povedati ti moram strašne novice.

— Ah, srček moj, — je odgovorila gospe de Marillac, — slutila sem, da bo konec tak. K sreči sem pri tebi in mislim, da dobro veš, da se lahko zaneses name. Bodi brez skrbi, dokler imaš mene, se ti ni treba ničesar bati.

— Kdo bi bil mislil, da pride z nama tako daleč? — je tarnala Georgetta gredeč s svojo materjo v jedilnico.

Gospe de Marillac je sedla na svoje mesto in razprostrla svoj prtiček tako dostojanstveno, da bi človek mislil, da ima pred seboj kraljico. Obedovali so v hladu, ki je spominjal na januarski mraz, ivje je bilo na vseh čelih in led na vseh ustih.

Komaj so odložili jedilno orodje, sta Georgetta in njena mati vstali in odšli v sobo gospe de Marillac, kjer sta se tako dolgo posvetovali, da je odbila ura polnoč: šle po polnoči se je mlada žena vrnila v svojo sobo.

Gospe de Marillac ves dan ni bilo doma in ohranila je strogo tajnost o vsem, kar se je bilo zgodilo v njeni odsotnosti in kar je bila storila sama.

Toda jutraj pri zajutruku se ji je zdelo potrebno sporočiti svojemu zetju in svoji hčerki zelo važno vest. Dejala je s ponosnim glasom:

— Mislija sem, da bi se spodobilo povabiti jutri zvečer — seveda samo z Georgettinim dovoljenjem — zelo zaslužnega, pravičnega bogatega in po rodu imenitnega moža, ki namerava zasnovati Klaro.

— Ah! — je vzdihnil Maurice. — Vendar že enkrat! — je zamrmral sam pri sebi.

— Roger pride z njim, — je nadaljevala gospe de Marillac samozavestno. — Seznanil se je z markizom Diegom v Trasmonte v odlični družbi. Informirala sem se pri uglednih in zanesljivih ljudeh, ki poznajo markiza Diega v Trasmonte že leto dni, odkar biva v Parizu, pa so ga vsi hvalili in priznali, da je njegovo premoženje ogromno.

— Samo da bi šel do konca in vzel Klaro, — je pomislil Maurice.

— Ah, samo nebo mi pošilja tega odličnega moža, da me nagradi za trud, ki sem ga imela z vzgojo Klare, — je zaključila gospe de Marillac.

— Markiz hoče v kratkem zelo ceremonijelno zasnovati svojo hčerko in mislija sem, da bi ga povabilo na čaj oju-načilo.

Maurice je bil vzel ženo brez dote. Zdelo se mu je torej čisto naravno, da pojde mladi in bogati markiz po njegovih stopinjah.

Paganinijeva bolezen in smrt

Razjedla ga je tuberkuloza — Ljudstvo je bilo prepričano, da je slavní virtuozi obseden

Slavni virtuozi Paganini je iskal v Nizzi leka svoji živčni bolezni in pa tuberkulozi, ki ga je mučila dolga leta. Silna nervoznost je slabo vplivala na njegovo že itak zrahljano zdravje. Kal bolezen je izvirala najbrž iz mladih let. Paganini je bil sin genovskega branjevca, lakomnega moža, ki je hrepenel po sinovih uspehih samo zato, da bi kaj zaslužil. Deček je imel slabo hrano in dolgo se je moral dati z dnem učiti, ne da bi mu oče privoščil vsaj kratek počitek. Pozneje je živel Paganini zelo burno, na eni strani se je izživljal v umetnosti, na drugi pa v ljubavnih pustolovčinah, ki seveda niso koristile njegovemu šibkemu zdravju.

Paganini je imel splošno tuberkulozo, ki mu je napadla postopno čreva, pljuča in grlo. Pogosto je tožil, da ima hude bolečine v trebuhu, kar je bila najbrž posledica črevesne tuberkuloze. V Neaplju ga je postavil nekoč gospe pod kap, ker se je bal, da bi mu ne okužil hiše. Šele energičnemu nastopu Paganinijevega prijatelja, virtuoza Ciandellija, se je gospodar uklonil in sprejel virtuoza zopet pod streho. Po Italiji in v inozemstvu so bile razširjene vesti, da je Paganini v zvezi s hudicem. Premeteni impresariji so izkoristili to legendo in so še sami razširjali fantastične vesti o Paganiniju. Tako so med drugim pripovedovali, da je Paganini v Italiji umoril svojo ljubico in prišel v ječo, kjer je neprestano igral na svoje gosli. Ko so mu bile popokale že vse strune, razen zadnje »G«, se je zapisal hudicu, ki ga je naučil igrati najtežje skladbe samo na to struno.

Že pred Paganinijem so veljali ne-

kateri virtuozi za izmečke pekla. Tako so ljudje govorili o Renziju, da ga je obsedel hudič. Italijani so v nekaterih krajih še zdaj prepričani o takih bedarijah. Leta 1840 je dosegla Paganinijeva bolezen višek. Često je bruhal kri in izgubil je glas, kajti grlo mu je bila že razjedla tuberkuloza. 27. maja 1840 zvečer je v Nizzi umrl. Pred smrtjo je hotel videti še enkrat lunin svit. Ker ni mogel govoriti, je napisal na listek, naj odgrejše okna. Navzoči grof Cesele je namignil služabnikom, naj izpolnijo njegovo željo. Tik pred smrtjo si je Paganini še zaželel gosli. Dali so mu jih, krčevito jih je stisnil in izdihnil.

K Paganinijevemu mrtvaškemu odru so romale velike množice ljudstva, njegovi čestilci in pa praznoverni ljudje. Med ljudstvom je bila namreč razširjena vraža, da bo štiri leta obvarovan vsake bolezni tisti, ki bo videl mrtvega Paganinija. Virtuofovo truplo je ležalo tri leta v kleti bolnice v Villefranche, kamor je bilo položeno na škofovo odredbo. Zaman je Paganinijev sin Achilles prosil, naj sodišče razveljavi škofovo odredbo. Sodišče je škofovo odredbo potrdilo.

Spor je prišel do papeža, ki je naročil turinskemu knezofoku in genovskemu kleru, naj ugotovita, kakšne vere je bil Paganini. Preiskava je dognala, da je bil Paganini dober kristjan, da je često igral v cerkvah in da je bil pobožen. Ugovor, da je igral po obrnjenih notah, kar naj bi bilo dokaz, da je bil v zvezi s hudicem, ni bil priznan za zadosten argument, da bi proglasili Paganinija za obsedenega. Zato so pozneje truplo prepeljali v Paganinijevo vilo v Polaveri, potem pa v sinovo vilo Gajone pri Genovi. Pa tudi tam slavní čarovnik gosli ni imel miru. Leta 1870 so njegove zemске ostanke odkopali in prenesli na pokopališče v Parmi, kjer zdaj počivajo.

Zločin pomiloščenega zločinca

Seinska porota v Parizu je stala te dni pred težko nalogo. Na zatožni klopi je sedel 40 letni Henri Gicquel, ki je bil kot 20 letni mladenci obsojen zaradi razbojništva na 5 let težke ječe in na izgon na Vražji otok. Bil je že tri leta oženjen in imel je tri otroke. Vojna mu je omogočila boriti se na bojišču in zato je bil l. 1920. pomiloščen. Živel je v Parizu, toda ne s svojo ženo, temveč z bolniško strežnico, ki je postala njegova priležnica.

Študiral je radiologijo in dobil je dobro službo v laboratoriju nekega pariškega zdravnika. Mnogo časa in truda je žrtvoval neki pariški kliniki, kjer je delal brezplačno. Predlanskim je zvedel, da prebiva njegova bivša žena v Parizu kot

komornica in pozneje se je večkrat sestajal z njo. Lani v avgustu jo je pa težko ranil, toda žena policiji ni povedala, zakaj jo je hotel mož ustreliti. Kmalu je umrla in mož je prišel pred poroto. Zagovarjal se je, da je ženo ustrelil, ker je grozila, da ustrelí njegovo priležnico. Zdravnik, ki je obtoženec pri njem delal, mu je dal najboljšo izpričevalo, češ, da je ljubil svoje delo, kakor ga ljubijo le umetniki. Porota se pa na to ni ozirala in je Gicquela obsodila zaradi umora na 10 let težke ječe.

Nad 200.000 milijonarjev

Neki potrpežljivi ljubitelj števil je zbral z mravičasto marljivostjo ogromno gradivo, nanašajoče se na premoženjske razmere mogotcev tega sveta v vseh evropskih in ameriških državah. Zdaj je sporočil svetovnemu tisku, da je v črnem letu svetovne gospodarske krize in finančnega poloma, v tekočem letu 1932, na svetu še vedno nad 200 tisoč milijonarjev. Ne gre pa samo za navadne milijonarje v dinarjih ali frankih, temveč za dolarske finančne magnate, torej za multimilijonarje in milijarderje. Presenetljivo je, da največje gnezdo tega blagorodnega, izumirajočega rodu ni v deželi dolarja, kakor bi človek pričakoval, temveč v Švici. Currih sam, ki šteje 600.000 prebivalcev, je menda najtrdnjša postojanka milijonarjev, saj jih šteje 200 in med njimi imajo nekateri nad 100 milijonov švicarskih frankov. Na drugem mestu je Anglija, na tretjem Indija, za njo Zedinjene države itd.

Po uradnih podatkih ima Anglija 562 milijonarjev, v resnici jih je pa mnogo več, kajti Angliji se ne hvalijo radi s svojim bogastvom, zlasti napram davčnim uradom ne. Seznam najbogatejših angleških državljanov odvarja skupina indijskih knezov, ki so tako bogati, da niti sami ne vedo, koliko premorejo. V Evropi je po samomoru vžigalčnega kralja in mojstra sleparjev Kreugerja, ki so ga cenili na eno milijardo švedskih kron, najbogatejši mož angleški petrolejski magnat sir Detering. Njemu sledi bivši nemški cesar Viljem, ki ima še zdaj nad 500 milijonov mark premoženja.

Največji bogataš Francije je znani F. Coty, politik in novinar, ki premore 1.300.000.000 zlatih frankov. V Avstriji se potegujeta za milijonarsko prvenstvo L. Rothschild in industrijec Bohler. Na Češkoslovaškem je najbogatejši Tomáš Bat'a, ki premore 1.200.000.000, v Jugoslaviji je vodilni milijonar lastnik ogromnih gozdov in številnih žag Drach, na Spanskem je najbogatejši mož bivši minister Cambo. Če prištejemo še znamenitega in zagonetnega grškega naboba Basila Zaharova in madžarskega veleposelnika kneza Esterhazyja, imamo v glavnih potezah pregled svetovnih milijonarjev.

KAR MRAB JO STRESA.

Priletna dama pravi v družbi: Kar mraz me stresa, če pomislim na svoj 40. rojstni dan.

Galanten gospod: Kaj se je pa takrat zgodilo, milostiva?

Odvalite krivdo!

Ne zakrivite si sami usodo zamudnika. Le še par dni nas loči od prvega žrebanja novega kola državne razredne loterije in le malo srečk je še na razpolago. Kupite si srečko, da ne boste ovirali poti sreči, če je namenjena k Vam.

Srečke dobite v vseh podružnicah „Jutra“ in v

Zadružni hranilnici r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c, 19

DIN 125.—

1 m³ žaganih bukovih drv prima kakovosti nudi — Velepč, Sv. Jerneja cesta 25. — Telefon 2708. 23/T

Ugodna prilika!

Prima premog, suha bukova drva 1 m³ Din 120.— in kolobarji vedno na zalogi — pri FRANJI KACIČ, trgovina s kurivom, LJUBLJANA, Celovška cesta 67. 15/78

YOUQUET

bolgarsko kislo mleko, vedno sveže, kakor tudi vse mlečne izdelke prodaja Mlekarna, Dunajska cesta 17 (poleg kavarne Evropa). Po želji dostavlja tudi na dom. 41/T

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

CEVLJI

NA OBROKE »TEMPO«. Gledališka ulica 4 (nasproti opere) 19/7

Najcenejši nakup!

KONFEKCIJA — MODA ANTON PRESER, LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 14. 22/T

POLNOMASTNI SIR

izvrsten, pošiljamo v kosih po 1 kg za 15.— Din po poštne povzetju. — Sirarna Mihaljevi kod Slav. Požege. 1639

PLETILJO

izurjeno na intarzijskem stroju za kopalne kostume sprejme takoj trikotaja Zdravko Schön, Zagreb, Masarykova ulica št. 5. 1642

CIPRESE

»Thuya occidentalis«, od 50 do 130 cm visoke, pripravne za sadjenje v parke, vrtove in pokopališča poceni odda Anton Sitar, vrtnar v gradu v Mengšu. 1647

PUHAŠTO PERJE

čisto, čohano, kg po 48.— Din, druga vrsta kg po 38 Din, čisto belo gosje kg po 130.— Din in čisti puh po Din 250.— — razpošilja po poštne povzetju L. Brozović, Zagreb, Ilica 82. 1648

ABSOLVENTINJA

meščanske šole, z malo maturo in eno leto trgovske šole, želi službo blaginjske; tudi na deželi. Ponudbe na naslov: Anica Martinčič, Suhadol, Zidani most. 1644

OTROKE

sprejem v poletnem času v vzgojo. Kravje in kozje mleko na razpolago, gorski zrak. — Marija Murn, Sv. Križ pri Litiji. 1649

POSESTVO

15 minut od mesta, radi smrti po zelo ugodni ceni prodaja J. Ojstrešek, Sv. Krištof št. 25, Laško. 1646

JAJCA ZA VALJENJE

čistokrvnih črnih Minorka kokoši, z garancijo po 6 Din komad nudi hotel Ferles, Kočevje. 1645

DEKLE

pridno in pošteno, ki bi opravljala vsa hišna dela in tudi stregla gostom, snažno in prijazno z gosti, sprejme takoj Antonija Fritz, gostilničarka v Trbovljah II. 1643

Vsaki dan raznovrstne sveže

MORSKE RIBE

Izborni šibeniška vina iz lastnega vinograda liter Din 10.—, Najboljša postrežba. — Cenjenim gostom se priporoča

BUJAS MARTIN, Kersnikova ulica št. 5

VEZENJE 2 VES. PERILA, MONOGRAM, ENTLANJE, AZURIRANJE, PREDTISKANJE »BREDA« ZEPNI ROBLI RAZNA PREDTISKANA ŽENSKA ROČNA DELA

Telefon št. 2483.

Rač. pošt. hran. št. 10.680

Hranilnica Dravske banovine

Ljubljana, Knafljeva ulica 9

prej

Kranjska hranilnica

Tu naložite na najboljše obresti svoje prihranke.

Za vloge in vse obveznosti jamči Dravska banovina z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Denar se lahko pošilja tudi po Poštni hranilnici.

Najvarnejša naložitev denarja.

Najvišje obrestovanje